

До 70-річчя Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького

70 РОКІВ: ВІД ЗАРОДЖЕННЯ ДО СУЧАСНОСТІ

13 травня 70 років від дня заснування відзначив Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Очолюваний академіком НАН України Юрієм Сергійовичем Шемшученком заклад живе життям суспільства і держави, відповідаючи на найбільш гострі проблеми сьогодення. Тут сформований комплексний підхід – Інститут готує фундаментальні дослідження (монографії), термінологічні (енциклопедії та словники), доктринальні (коментарі до законодавства), аналітичні теоретико-прикладні (наукові записки), навчально-методичні (підручники і посібники) праці, а ще бере участь у розробці законодавства, здійснює експертизу проектів законів та інших нормативно-правових актів, дає експертні висновки щодо складних питань права для судів та інших установ. За словами Юрія Шемшученка, жодна наукова чи освітня установа юридичного чи політологічного профілю в Україні не може похвалитися таким спектром і обсягом виконуваних робіт силами доволі невеликого колективу...



ДИРЕКТОР ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВИ
І ПРАВА ІМЕНІ В. М. КОРЕЦЬКОГО
НАН УКРАЇНИ, ДОКТОР ЮРИДИЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОР, АКАДЕМІК НАН УКРАЇНИ,
АКАДЕМІК АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ЮРІЙ СЕРГІЙОВИЧ ШЕМШУЧЕНКО

Ідею утворення у повоєнні роки правознавчої академічної установи ініціював тодішній заступник Голови Ради Міністрів УРСР і одночасно міністр закордонних справ УРСР Дмитро Мануїльський.

Така установа потрібна була, насамперед, для теоретичного обґрунтування міжнародної

правосуб'єктності Української РСР, яка на той час стала членом ООН, і надання допомоги Міністерству закордонних справ УРСР у його діяльності. Д. Мануїльський був добре знайомий з професором Володимиром Корецьким. Останній в той час викладав курс міжнародного права у Харківському юридичному інституті і підтримував тісний зв'язок з Міністерством закордонних справ УРСР. Він неодноразово входив як радник до складу очолюваних Д. Мануїльським урядових делегацій на міжнародних конференціях. Д. Мануїльський високо цінував Корецького як талановитого вченого і висококваліфікованого фахівця в галузі міжнародного права і саме з ним пов'язував утворення вказаної наукової установи. Уряд УРСР дозволив АН УРСР утворити у складі відділу суспільних наук Академії Сектор держави та права як окрему науково-дослідну одиницю.

13 травня 1949 року Президія АН УРСР розглянула це питання на своєму засіданні і ухвалила рішення. Ним передбачалося, що Сектор є самостійною науково-дослідною одиницею в системі відділення суспільних наук АН УРСР. Його основним завданням є всебічний розвиток радянської правової науки в УРСР і теоретичне узагальнення діяльності державних органів республіки. Сектор складався із завідувача Сектору, вченого секретаря, трьох старших і семи молодших наукових співробітників, референта та бухгалтера. Завідувачем Сектору було призначено Володимира Михайловича Корецького, а Бориса Мусійовича Бабія – вченим секретарем Сектору.

У 1949 році сформувався початковий склад наукового колективу Сектору з семи чоловік. Крім В. М. Корецького і Б. М. Бабія, до нього увійшло п'ятеро молодших наукових співробітників – випускників юридичного факультету Київського державного



університету імені Т. Г. Шевченка: М. П. Діденко, Л. Л. Потарикіна, Є. А. Тихонова, Ц. В. Боцян (Бичкова), М. К. Михайловський. З осені 1949 року при Секторі почала діяти аспірантура за спеціальністю «Міжнародне право».

На кінець 1952 року у Секторі нараховувалося 12 наукових співробітників, з них 7 були кандидатами юридичних наук. До 8 зросла і кількість аспірантів. У зв'язку з розширенням Сектору з 1952 року у його складі почала діяти вчена рада. Пізніше Сектор став видавати монографічні роботи, поліпшився теоретичний рівень наукових досліджень, поглибились його зв'язки з практикою державно-правового будівництва. Розширилась і тематика наукової діяльності. Були започатковані дослідження в галузі цивільного, трудового і кримінального права, кримінального процесу, правової охорони природи. Науковці Сектору взяли участь у підготовці проектів Цивільного, Цивільного процесуального, Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів УРСР, інших законодавчих актів та матеріалів з питань міжнародного права для МЗС УРСР. Відбулося у цей період і чисельне збільшення колективу Сектору та його внутрішнє структурування.

На початку 60-х років кількість наукових співробітників наблизилася до 40. З 1961 року у складі Сектору почали організовуватися науково-галузеві групи на громадських засадах, їх кількість була доведена до шести: теорії і історії держави та права; радянського державного і адміністративного права; цивільного і трудового права та процесу, колгоспного і земельного права; кримінального права і процесу; державного права зарубіжних країн; міжнародного права.

До 1974 року директором уже Інституту держави і права був академік Борис Мусійович Бабій, а з 1988 року вже я. І ось вже 30 років очолюю Інститут держави і права ім. В. М. Корецького, який названо на честь його видатного засновника.

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАТАЛІЯ СЕМЕНІВНА КУЗНЄЦОВА

Інститут держави і права НАН України ім. В. М. Корецького є надійним науковим партнером Національної академії правових наук України, зокрема, у співпраці з Київським регіональним центром НАПрН України.

У колективі Інституту працює чимало членів нашої академії – академік НАН України, академік НАПрН України Юрій Сергійович Шемшученко очолює відділення екологічного та господарського права, є його академіком-секретарем та членом Президії НАПрН України, академіки НАПрН України В. Ф. Сіренко, О. М. Костенко, Н. М. Оніщенко, Н. Р. Малишко, члени-кореспонденти В. П. Нагребельний, П. Ф. Кулінич, І. І. Кресіна та інші.

Хотілося б окремо відзначити нашу спільну роботу в науковому центрі «Дослідження правових проблем громадянського суспільства», створеного в минулому році при КРЦ НАПрН України, який очолює академік Н. М. Оніщенко, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права НАН України ім. В. М. Корецького.

Цілком природньо, що всі заходи центру здійснюються за активної підтримки відділу теорії інституту. Члени Академії із задоволенням приймають запрошення взяти участь у науково-практичних конференціях, що проводяться в Інституті держави і права. Їх завжди вирізняє з поміж інших цікава та актуальна тематика, високий рівень наукових дискусій, практична спрямованість рекомендацій.

Можна без перебільшень сказати, що Інститут держави і права НАН України ім. В. М. Корецького є форпостом правничої науки України.

**ЗАВІДУВАЧ ВІДДІЛУ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ІМ. В. М. КОРЕЦЬКОГО НАН УКРАЇНИ,
ДОКТОР ЮРИДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ЮРИСТ УКРАЇНИ,
АКАДЕМІК НАПрН УКРАЇНИ,
КЕРІВНИК ЦЕНТРУ З ДОСЛІДЖЕННЯ
ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
НАПрН УКРАЇНИ
НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА ОНІЩЕНКО**

Серед багатьох тем, якими сьогодні «опікується» Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, є, зокрема, величезний комунікативний потенціал юридичної науки.

Сучасні процеси в усіх сферах життєдіяльності людини вимагають від юридичної науки сьогодні не тільки «кабінетного» опрацювання, багатьох складних теоретичних засад і підвалин праводержавотворення, а й все більшої доступності юридичних напрацю-

вань як громадянському суспільству, так і кожній пересічній людині.

Юридична наука повинна задіяти весь комунікативний арсенал задля викристалізації покрокових змін в удосконаленні суспільних відносин (концепт ринкових змін), удосконаленні правового розвитку, підвищенні ефективності багатьох інститутів громадянського суспільства та його окремих структур.

Зрозуміло, що право вбирає в себе, а потім відтворює у наукових дослідженнях (правовий моніторинг, правовий аналіз, правова аналітика) величезну інформацію про різнобічні явища життя, оскільки в ньому міститься величезна кількість наукових дефініцій, юридичних формул, історичних та життєвих відмінностей, політичних і правових оцінок, юридичних рекомендацій, заборон, дозволів тощо.

Таким чином, слід звернути особливу увагу саме на комунікативний потенціал юридичної науки, оскільки її конструктивний вплив на всі процеси життєдіяльності людини є беззаперечним. Саме розвинена комунікативна функція юридичної науки може сприяти налагодженню полілогу: людина – громадянське суспільство – влада. ■

**ВІТАЄМО КОЛЕКТИВ ІНСТИТУТУ ЗІ СВЯТОМ
І БАЖАЄМО НОВИХ ПРОГРЕСИВНИХ ЗЛЕТІВ
ТА ЩЕ ЧИМАЛО РОКІВ РОЗКВІТУ В ІМ'Я ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ!**

